

יום השלישי

המתוכנן, השיבו: "אני שומע על זה כפעם הראשונה מפיו" אלי קולס כנראה, המאכזר הניצחני, חסר העקב רגות: השר משה שחל. הדיון נקבע ליום ג' אחריהצהריים. קולס נזכר בהבטחתו, והומין באופן רחוף את פלר ואבנרי לשיבת הוועדה ביום ג' לפניצההריים, כדי שיוכלו להשמיע את דבריהם — כשהכל כבר היה מוכן ומוגמר.

■ "חסלו את כולכם!"

11.45. כאשר נפתחת ישיבת הוועדה, נוכחים בה שניים מתוך 14 חבריההוועדה: קולס עצמו ואיש"מפ"ם, ויקטור שטייטוב. אליהם מצטרפים כעבור כמה רקות שולמית אלוני, מרדכי וירשובסקי ודוד ליבאי. איש מן הליכוד והרתיים לא טרח לבוא.

פלר, אקדמאי קשיש ושקול, בעל מוניטין עצום, שופך אש וגפרית על הצעת החוק נגד הגזענות. בעיניו זוהי הולכת שולל, אחיות עיניים. אין ההצעה משנה דבר לגבי המצב הקיים. בהתרגשות גוברת הוא אומר: "האם לא ראתם את ועידת"כך בטלוויזיה? אנחנו זוכרים את הפאשיזם האיטלקי בשנות ה-20, ואת הפאשיזם הגרמני בשנות ה-30. כנא הוא אותו הדבר! אל תשלו את עצמכם: הוא לא יפגע במחנה קטן. הוא יפגע בכלנו, בכל" כפי האם אינכם רואים את הסכנה? אם

פרופסור פלר: "שר

על החוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 2) התשמ"ו-1985 הידוע יותר כ-חוק לאיסור הפגישות עם אש"ף, כתב אחד המישפטנים הבכירים ביותר במדינה, הפרופסור שניאור זלמן פלר, תזכיר מאלף לוועדת החוקה חוק ומשפט.

הנה קטעים ממנו:

שריקת סטירת-הלחי לעקרונות דיני-העונשין נשמעת מעצם לשון החוק המתקן, גם תוך ראיית האיסור החדש כעבירה עצמאית. האיסור הוגדר כך, שאלמלא החריגים המפורשים שהוסימו בו, היו נתפסים בגדר עבירה מנע בין בני מישפחה אפילו בדרגת קירבה הקרובה ביותר — מגע סתם, כגון ישיבה סביב שולחן, או ביקור חולים, או תנחומים. השתתפות במסיבה או אף ברביע מישפחתי, שלא להזכיר את היחסים בין בני-זוג; מגע לשם השגת פיתרון למצוקת קרוב-מישפחה; מגע כנציג של אמצעי-תיקשורת במיסגרת מסיבת-עיתונאים בינלאומית; מגע תוך השתתפות ברבי-שיח בינלאומי בנושא מדעי אקדמי, שאורגן בידי מוסד אקדמי, ובלבד שנושא המגע לא היה מדעי.

כלום אין אלה בגדר יחוד עצום רב-רגלי? כלום מתיישבים עקרונות דיני-העונשין עם איסורים מליליים הטעונים חריגים כאלה?

ומה בדבר חוקר ישראלי במוסד אקדמי בחוף-לארץ שמצרפים אליו, בשלב מסוים. חוקר נוסף, שהוא אחד מאלה שהמגע עימו אסור לאזרח או תושב-ישראל? עליו להתפטר או להטיל וטו על המינוי החדש? מה בדבר רופא המשתמח בחוף-לארץ וצריך לטפל בחולה שהוא אחד מאלה, או צריך להשתתף עם אחד מאלה בביצוע ניתוח רפואי?

מה בדבר בעל-חנות או בעל-מוסד — אזרח או תושב ישראל — בחוף-לארץ, ופונה אליו לקוח שהוא אחד מאלה? והכל כאשר מעמדו של אותו אדם ידוע לאזרח הישראלי; וניתן להביא עוד דוגמות לאין-ספור, אשר הצורך להכליל אותן בגדר החריגים, כדי שלא יצמיחו עבירה פלילית, מדבר על האבסורד שבכלל העניין באיסור החדש. על היותו טעם זר בתחום דיני-העונשין, ודחייתו על-ידי כל העקרונות המקובלים עליהם מושתתים דינים אלה.

בל נשכח שהאיסור מתגבש עם מודעות העושה למעמדו של האדם שעימו הוא מקיים את המגע והעדר סמכות כדן לקיימו, תהיה מטרת המגע אשר תהיה, אפילו כדי לחסל אותו פיסית, ובודאי אפילו כדי להניא אותו מדרכו המוסעית והמחבלת בערכי-האנושות; לא כל שכן מגע, שהמטרה שלו היא ביטוי של יחסי-אנוש רגילים, כולל שיחה או ויכוח על כל נושא, אפילו פוליטי או אידיאולוגי; ויש עוד לציון כי מדובר במגע בעל-אופי פרטי לחלוטין, שאין בו — ולא יכול להיות בו — כל ציביון של משא-ומתן רישמי מטעם מדינת-ישראל בענייני מדיניותה. שהרי המדובר במגע, ללא סמכות כדן, כמתנה בהגדרת האיסור, ורק פתי או החותר להוליך שולל פתאים או למצוא בהם תמיכה אווילית, יכול לגרום כי מטרת האיסור היא למנוע מאנשים פרטיים ליטול לידיהם תפקיד של ניהול מדיניות-הביטחון של מדינת ישראל. מי עורך משא-ומתן עם אדם שאין לו סמכות לכך?

ועוד "אגדה" שמעט חבל על כל מאמץ לנפצה. מגע עם אדם בעל מעמד

זהו תיאור מדויק. כך מחליט "המחוקק" על עניינים גורליים: בין קנוניה לקנוניה

בשכועיים האחרונים היה קולס חולה, בעורו שוכב על מיטתו במיפרץ-חיפה, פעלו מאחורי הקלעים בכנסת כוחות אלמוניים. נעשתה עיסקה בין המערך והליכוד: יביאו מייד את שני החוקים לקריאה שניה ושלישית. הלוי כוד יצביע בעד החוק נגד הגזענות, ותמורת זאת יצביע המערך בעד החוק לאיסור הפגישות.

מי עשה את הקנוניה? אף אחד אינו יודע. כששאל אחד הח"כים את ראש סיעת המערך, רפי אדרי, ערב הדיון

לה היה יום רמאתי בכנסת — יום של תהפוכות, מתח, סקנדלים, צי"ניות והתחסדות. ראשי-הפרקים של הרברים פורסמו למחרת היום, אך יש לתאר את ההתרחשויות כדי לעמוד על המצב השורר עתה בפרלמנט הישראלי.

היום השלישי, ה-18 בפברואר 1986.

קנוניה מאחורי הקלעים

11.30. קומת הוועדות שבמרתף הכנסת.

בקצה אחד של המיסדרון מסתורי דים חברי-כנסת ועיתונאים לפני חדר-הישיבות של ועדת-הכספים. בפנים מתקוטטים הח"כים עם שריהאוצר. יצחק מודעי דורש מאת אלפי דו"ארים עבור פירסומת לתוכנית ה"כלכלית החדשה. חברי-הכנסת רומזים — ואומרים זאת בפה מלא לעיתונאים — מחוץ לחדרי-הישיבות — שהוא רוצה לחלק מתנות למקורביו.

בקצה השני של המיסדרון אמורה להתכנס ועדת-החוקה-החוקי-ומישפט של הכנסת כדי לדון בתיקון לחוק היוצרים. אולם כרגע האחרון שינה ה"יו"ר, אלי קולס (ליכוד), את סדר-ה"יום. הוא הומין שני אורחים כדי ש"יביעו את דעתם על החוק נגד הגזענות והחוק למניעת פגישות עם אש"ף" (הפקודה למניעת טרור, תיקון").

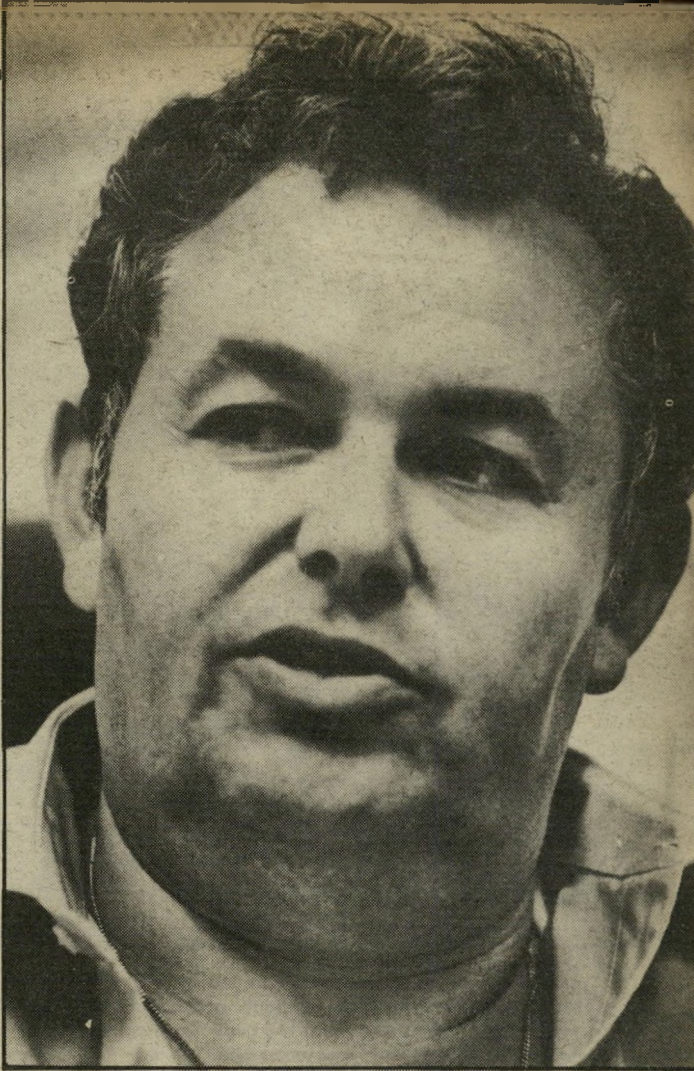
להזמנה זו, שבאה להברי הוועדה כאפתעה גמורה, היה רקע מסובך.

כשעתו הביא שריהמישפטנים, משה ניסים, את "חוק הפגישות" כמכת"פתע, איכשהו אושרה הצעת-החוק כ"ממשלה, מבלי שאנשי המערך הרגישו בכך. כך, לפחות, טענו. כשזה בא לכנסת, הם הקימו קול-צעקה: הערימו עליהם, הפתיעו אותם, כיוו את ראש"הממשלה מפני שלא התייעצו עימו. היתה שערוריה, ולבסוף נעשתה, כרגיל, קנוניה: המערך יצביע בעד הצעת-החוק בקריאה הראשונה, בתנאי שהליכוד יסכים להכניס בה שינויים בוועדה. נערכה הצבעה, רוב חברי המערך נעדרו באופן הפגנתי, והצעת החוק הגיעה לוועדה.

גם בוועדה הועבר החוק כחיפזון חשוד. אחד האזרחים שקיימו מגעים מדיניים עם אש"ף, אורי אבנרי, ביקש למסור לוועדה רוח מפורט על המג"עים, מטרותיהם והישגיהם. פנייתו אבי"רה, הוועדה אומנם שינתה את הצעת החוק — אך השינויים החמירו את הצעת-החוק עוד יותר.

כאשר הונח הנוסח הסופי על שולחן המליאה, לקריאה שניה ושלישית, קמה שוב עקפה. מאות מיכתיבי-מחאה מכל העולם, כחתימת אישים ומוסדות בינלאומיים, ורמו למישרד ראש"הממ"שלה, קבוצה של מישפטנים בכירים, בהנהגת הפרופסור רביהיוקרה שניאור זלמן פלר, פנתה אל הכנסת ותבעה להשמיע את דברה, לפני שיתקבל החוק. גם אבנרי פנה שוב. ח"כ המערך, הפרופסור-למישפטנים דוד ליבאי, לשעבר נשיא לישיבת עורכי-הדין, תבע מקולס להחזיר את החוק לוועדה, שהוא חבר בה.

קולס הבטיח למישפטנים, לאבנרי וגם לליבאי שיערך בוועדה דיון נוסף, לפני הדיון במליאה. הכל היו בטוחים שהחוק יהיה מונח בוועדה במשך זמן רב, כדי לאפשר דיון יסודי יותר. כינתיים עסקה הוועדה בחוק נגד הגזענות, היא הוציאה תחת ידיה מיסמך חסר ערך ושיניים. החוק המוצע אינו אוסר הפליה על בסיס גזעני, ולמעשה אינו מוסיף דבר לחוק הקיים, המאפשר גם הוא העמדת גזענים לדיון. חוק זה לא הופעל מעולם.

י"ר קולס קיים את ההבטחה

שר שחל עשה את הקנוניה

י"ר אדרי (עם פרס) לא לבייש את ראש-הממשלה